

پول شویی

ناصر پرتوی

پول شویی عملی غیرقانونی است که درآمد حاصل از خلاف شرع و یا قانون طی فرآیندی ساده و یا پیچیده قانونی می‌شود. یا به عبارتی پول کثیف ناشی از خلاف، تبدیل به پول‌های به اصطلاح تمیز می‌گردد و در بدنه اصلی اقتصاد به جریان می‌افتد.

پول‌های کثیف مانند قاچاق (مواد مخدر، کالا و انسان)، جاسوسی، آدم‌ربایی، موارد جنایی، فساد سیاسی، گروگان‌گیری، قمار، تقلبات در اینترنت، تروریسم، فرار مالیاتی و بالاخره رشوه (مالی و یا اداری).

۹۰ درصد از پول‌های کثیف در ابتدا به صورت نقد و یا چک‌های مسافرتی است که به سرعت از طریق سیستم بانکی به بدنه اقتصاد و شبکه تجاری وارد می‌شود. مضافاً این که ایجاد سود و درآمدزایی نیز می‌کند.

پول‌هایی که از این اعمال خلاف به دست می‌آید، اکثراً در کشورهای در حال توسعه می‌باشد و امکان ورود به کشورهای توسعه یافته را نیز می‌یابد که البته ایران هم از این امر مستثنی نیست.

پول شویی جرمی است که شبکه بسیار وسیعی از مجرمان و افراد بی‌گناه به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم در آن دخالت دارند

تأکید می‌شود؛ اغلب این انتقال‌ها از طریق سیستم بانکی کشور صورت می‌گیرد، بنابراین سیستم بانکی آگاهانه یا ناآگاهانه دخالت مستقیم در این امر دارد.

مراحل عملیات پول شویی:

- ۱- محل یابی (موقعیت یابی)
- ۲- تغییر وضعیت (موقعیت)
- ۳- ادغام و ترکیب

اولین مرحله، محل یابی است که در این مرحله، پول نقد و چک‌های مسافرتی وارد سیستم بانکی کشور می‌شود. در این مرحله، ردیابی فعالیت خلاف بسیار آسان می‌باشد. بنابراین قوانین بانکی باید به گونه‌ای تغییر یابد که فعالیت‌های مالی بیش از سقف

معینی ماهانه گزارش شود.

دومین مرحله، تغییر موقعیت است که در این مرحله درآمدهای غیر قانونی از منبع اصلی خود با استفاده از عملیات بانکی جدا می‌شود یا در بین بانک‌های کشور جابه‌جائی صورت می‌گیرد. در این مرحله نیز شناسایی فعالیت خلاف آسان می‌باشد.

سومین مرحله، ادغام و ترکیب می‌باشد که آخرین مرحله پول شویی است. در این مرحله وجوه غیر قانونی توسط یک‌سری فعالیت‌های ساده و یا پیچیده با بدنه اصلی اقتصاد کشور ادغام می‌شود، در این زمان شناسایی ردپای پول‌های کثیف بسیار دشوار و در حد غیر ممکن می‌باشد.

اطلاع از ارقام واقعی پول شویی برای هیچ کشوری امکان پذیر نیست و فقط می‌توان درصدی از آن را شناسایی و نابود کرد. طبق آمار استخراج شده در سال ۲۰۰۴ در سطح بازارهای مالی بین‌المللی حدود ۲ تا ۵ درصد GNP جهانی بوده است.

پول شویی جرمی است که شبکه بسیار وسیعی از مجرمان و افراد بی‌گناه به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم در آن دخالت دارند. چنانچه از پول کثیف ناشی از فساد مالی و اداری و رانت‌های موجود در جامعه به سرعت جلوگیری نشود، باعث به وجود آمدن و گسترش هر چه بیشتر در سطح ادارات، بانک‌ها و مؤسسات مالی خواهد شد.

متأسفانه برخی از مسؤولان

تصور می‌کنند که

مبارزه با پول شویی

موجب وارد شدن لطمه به

نظام مالی

و اقتصادی کشور می‌شود

انتقال پول‌های کثیف ناشی از رشوه و فساد، غالباً به موارد ذیل منتهی می‌شود:

- ۱- سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها یا ایجاد شرکت در داخل و یا خارج از کشور
- ۲- ایجاد سازمان‌های خیریه یا مؤسسات قرض‌الحسنه
- ۳- سپرده‌گذاری در بانک‌ها
- ۴- خرید و فروش طلا، ارز و اوراق مشارکت
- ۵- خرید و فروش املاک
- ۶- تأمین هزینه‌های انتخاباتی
- ۷- انتقال به کشورهای دیگر که مجرم در آن کشور اجازه اقامت داشته یا تبعه باشد و احیاناً برگشت آن به صورت نقد یا کالا.

تقاضای پول در جریان افزایش می‌یابد. بنابراین در کشورهای در حال توسعه از روش ساده برای تطهیر پول استفاده می‌شود، ولی چنانچه پول کثیف، با یک سری عملیات پیچیده، تطهیر شود باعث کاهش تقاضای پول در جریان خواهد شد.

این تفاوت به علت تغییر در روش‌های پول شویی و تغییر در محلیابی سیستم بانکی به طرف بازارهای

مالی موازی و همچنین ابزارهای غیر پولی و افزایش تجارت پایاپای و تهاتری می‌باشد.

پول‌های کثیف به جهت عدم ثبت در G N P کشور، سیستم‌های اقتصادی را تحت تاثیر قرار می‌دهد؛ زیرا آمار غلط G N P مسلماً باعث سیستم‌های نادرست پولی و

مالی دولت‌ها خواهد شد و در تقاضای پول و نوسانات نرخ بهره در سطح بازار اثر خواهد گذاشت.

قابل ذکر است که توزیع درآمد نیز در سطح کشور تغییر می‌یابد و مهم‌تر این که سرمایه‌گذاری‌های شفاف به سمت سرمایه‌گذاری‌های با کیفیت پایین هدایت می‌شود و در نتیجه رشد اقتصادی را تحت تاثیر قرار می‌دهد.

توجه شود که وجوه به دست آمده از پول‌های کثیف به سمت بخش‌های تجاری کوچک و متوسط هدایت می‌شود، زیرا فرار مالیاتی و رشوه در این بخش‌ها عادی است و بالاخره اعتماد به بازار و سرمایه‌گذاری مفید به علت استفاده از این موارد کاهش پیدا می‌کند و این بزرگ‌ترین آفتی است که ناآگاهانه بر اقتصاد کشور وارد می‌شود و رخنه می‌کند.

متأسفانه قوانین و مقررات حاکم بر سیستم بانکی تا حدود زیادی به گونه‌ای است که امکان سوءاستفاده پول‌شویان را از سیستم بانکی آسان کرده است و علت این امر این است که بانک‌ها به صورت سنتی، قوانین و مقررات اداری مبنی بر عدم دخالت بانک‌ها و مؤسسات مالی را رعایت می‌کنند و به همین منظور پایگاهی قابل اتکا و مطمئن برای انتقال پول و وجوه می‌باشند و به

عبارتی دیگر بانک‌ها و مؤسسات مالی به صورت سنتی عادت کرده‌اند که بدون این که در مورد منابع وجوه کنجکاوی کنند به علت بخشی‌نگری برای بیش‌تر کردن منابع خود فقط وظیفه دریافت و انتقال وجوه را فراهم می‌کنند.

در صورتی که یقیناً این‌گونه وجوه به صورت کوتاه‌مدت در بانک‌ها خواهد ماند و عوایدی برای بانک‌ها نخواهد داشت.

اثرات پول‌شویی بر اقتصاد

قاعدتاً حجم گسترده‌ای از پول‌های در جریان در شبکه تجاری جهانی، پول‌های کثیف می‌باشند. در سال ۲۰۰۴ حدود ۳۰۰۰ میلیارد دلار پول در جهان تطهیر شده است.

با تعمق بیشتر متوجه می‌شویم، میان پول‌های خلاف و تقاضای پول در جریان، ارتباطی مستقیم وجود دارد. افزایش ناگهانی در جرایم، باعث افزایش تقاضای پول نقد می‌شود؛ یعنی چنانچه پول‌های کثیف با یکسری عملیات ساده تطهیر شود یا به عبارتی در کشوری که از روشی ساده برای تطهیر پول استفاده می‌شود،

۹۰ درصد از پول‌های کثیف

در ابتدا به صورت نقد و یا

چک‌های مسافرتی است

که به سرعت

از طریق سیستم بانکی

به بدنه اقتصاد و شبکه تجاری

وارد می‌شود

سیستم‌های ضد پول شویی

متأسفانه برخی از مسؤولان تصور می‌کنند که مبارزه با پول شویی موجب وارد شدن لطمه به نظام مالی و اقتصادی کشور می‌شود. بنابراین از اعمال روش‌های ضد پول شویی ترس دارند. در صورتی که ترس از اعمال قوانین ضد پول شویی موجب عقیم ماندن بازارهای مالی می‌شود و در نتیجه به نظام اقتصادی کشور آسیب فراوان می‌رسد.

بنابراین به جرأت می‌توان گفت: مبارزه با پول شویی به هیچ عنوان

تهدیدی برای روش‌های مالی و اقتصادی کشور نمی‌باشد. پس باید کشورها با اتخاذ سیاست‌های مناسب و سازمان‌دهی مطلوب به مبارزه با پول شویی بپردازند.

برخی از سیاست‌ها و روش‌های مبارزه با پول شویی:

- ۱- کنترل، نظارت و هدایت بر ارزش‌های خارجی
- ۲- اعمال نظارت بر سیستم بانکی کشور توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی
- ۳- اعمال نظارت بر مؤسسات قرض الحسنه شرکت‌های لیزینگ و سازمان‌های خیریه توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی
- ۴- ارائه گزارش توسط بانک‌ها از انتقال وجوه از مبلغی معین برای اشخاص حقوقی و حقیقی
- ۵- وصول به موقع مالیات

بسرای نبل بسده اهداف فوق پیشنهاد می‌شود: کشورها، مدارهایی به عنوان سازمان مبارزه با پول شویی ایجاد شود.

بنابراین پیشنهاد می‌شود که پس از تشکیل سازمان مبارزه با پول شویی افرادی صاحب نظر در رشته اقتصاد،

حقوق، مدیریت، بانکداری و بالاخص رشته حسابداری در کادر مدیران اجرایی آن سازمان قرار گیرند و پس از تشکیل سازمان و انتخاب مدیران رده بالا و میانی آن باید قوانینی تدوین گردد که:

● ۱- نهادهای مالی باید در انتخاب مشتریان خود و کسب

اطلاعات دقیق از آنها دقت به خرج دهند.

● ۲- بانک‌ها، ارگان‌های واسطه‌های، صندوق‌های قرض الحسنه، تعاونی‌ها، شرکت‌های سرمایه‌گذاری باید موظف شوند که برای مبارزه با پول شویی نیروی کار زبده از حسابداران و حسابرسان را به خدمت بگیرند.

● ۳- سازمان بورس اوراق بهادار ملزم به ارائه گزارش به سازمان مبارزه با پول شویی شود.

● ۴- عدم گسترش بدون نظارت حساب‌های مالی الکترونیکی

منوارد فوق باید به صورتی نظراحتسای بران کردد که جامعه و دستسزبان همبند امنیت لاره را داشته باشند و بهتر است فعالیت مبارزه با پول شویی در ابتدای سال باشد که بهترین زمان مسروغ، اول فروردین ۱۳۸۵ می‌باشد.